

Høringsuttale – Tilleggsuttale. Påpeker feil høringsuttale fra VLFK, samt korreksjon av egne opplysninger ifbm synfaringen.

Vedlagt kommer utfyllende informasjon angående Tyssebotn Kraftverk, saksnummer 202202956 registernummer 8817.

Det inngis følgende merknader:

1: Høringsuttale inngitt fra Vestland Fylkeskommune er ikke sammenfallende ved vedtak gjort i fylkesutvalget 8 april 2025. Hva som gjør at innsendt versjon publisert på nett er feil, vites ikke. Avvikene i forhold til protokollen er uansett signifikante. Det minnes i den forbindelse om at det er den vedtatte og protokollerte versjonen som er den gjeldende jfr forvaltningsloven og vedtak i høyere organ. Det må derfor rettes opp.

Link til saksmappen for møtet: https://prod01.elementscloud.no/publikum/821311632_PROD-821311632/DmbMeeting/562

Link til protokollen:

<https://prod01.elementscloud.no/publikum/Documents/ShowDmbHandlingDocument/5428509b-983e-4fc6-af67-17eac8de8881/11300/Protokoll>

Merk at det er punktene 4 og 6 i dokumentet som har signifikante avvik. Disse gjelder veitraseen som fylkeskommunen **rår til skal bygges på SØRSIDEN av vannet**, og regulering av minstevassføring. SE FOR ØVRIG VEDLEGG 1, Saksprotokoll i Fylkesutvalet – 08.04.2025. Dette fremgår ikke av den innsendte versjonen, som ser ut til å være fylkesdirektøren sitt saksframlegg til vedtak i saken. Dette ble altså nedstemt på punktene 4 og 6.

2 I skriv inngitt av Gaute Tyssebotn er det i punkt 5 henvist til et dokument fra 1934 og at det påpekes at «dette indikerer at den eksisterende stemma ikke fullt ut kan tilskrives 1882 konstruksjonen». Jeg vil beklage at jeg under synfaringen henviste til feil årstall. Jeg sa 1882 og har skrevet det tidligere, MEN DET RIKTIGE ÅRSTALLET SKAL VÆRE 1867.

Forklaring: I 1866 (tinglest 9 mars 1867) inngikk Wollert L. Hille avtale med grunnereiene på Tysse om å demme opp Osvannet, lage rørgater og å bygge mølle på Tysse. Jeg har transkribert avtalen, se VEDLEGG 2. I punkt 9) i denne avtalen er det er forutsetning for kontrakten at Hille får rett til å «opdemme Thøssebotnvandet og Moenvandet». Disse vannmagasinene var dermed av avgjørende betydning for at han skulle kunne sikre vannforsyningen til mølla. Så vesentlig at kontrakten bortfalt dersom ikke han fikk disse rettene.

Han fikk retten og startet byggingen. Avtalen er den som jeg henviste til som avtalen fra 1882 under synfaringen. MEN, **avtalen ble KUN tinglest i 1882, den ble inngått 15 april 1867**. Den hadde vert gjeldende i over 15 år på det tidspunktet den ble tinglest. Jeg har transkribert denne avtalen også, Se VEDLEGG 3.

I den avtalen fikk altså Hille og Tøsse Mølle rett til å heve vannstanden med inntil 2 alen for nedre botnavatn, og 4 alen for Øvre Botnavatn. Og de kunne senke utløpet som «saa dypt som han fornødent finner». Dermed inngikk det også kanal til stemma allerede fra 1867.

Avtalen som Gaute Tyssebotn har lagt ved, henviser i punkt 1 til den avtalen som er vedlagt her nå. Der gis det : Rett til aa opdemme det i vore gaardsbruk beliggende Nedre Tyssenbottenvand til en

høide av 2,15 meter over den i følge overenskomst av 15 april 18667 tilladte høide 2 alen.» Den stemma som står der i dag er altså den opprinnelige stemma fra 1867, med en forhøyning fra 1934.

Stemma spilte altså en helt sentral rolle i historien om etableringen av Tøsse Mølle. Den var en forutsetning for at mølla ble bygget. Senere hadde denne utbyggingen alt å si for utviklingen av Tysse, nabobygdene og Tøsse Mølle. Den viser også hvordan den industrielle revolusjonen nådde frem til plasser små fjellgårder som Tyssebotn. De som bodde i Tyssebotn, var flinke murere og steinarbeidere, og de fikk nå lønnet arbeid med å bygge både denne stemma og de andre som tilhører småkraft i dag.

Frem mot 1920 tallet skulle denne stemma og vannrettene i fjellet spille en sentral rolle i elektrifiseringen av Tøsse Mølle og Nordhordland. Hille bygget den første kraftledningen fra Tøsse og over til Nordhordland, som gjorde at det ble stor konflikt mellom han, Hosanger kommune og Herlandsfoss kraftverk. På 40 tallet ble det ny konflikt når Nordhordland kraftlag kom inn. Saken var først i tysk rett, så i norsk høyesterett etter krigen.

Som det fremgår av avtalen fra 1934 fremlagt, skal altså festeren av vannrettene sikre at overgangen til enhver tid er fremkommelig. Argumentasjonen omkring sikkert kryssingspunkt for geit og turgåere er dermed ivaretatt gjennom den avtalen, da fallrettshaver skal holde krysningen uansett. Veien påvirker ikke disse avtalene.

Jeg er blitt fortalt at etter at jeg forlot synfaringen, ble veien på sørsiden som geitestien. Dette er feil, og ikke i henhold til gitt løyve, som er en landbruksvei klasse 8. Jeg satt også i utvalget da dette løyvet ble gitt, og at veien kunne brukes som fremtidig vei til kraftstasjonen var en del av argumentene som ble drøftet i saken den gangen. Veien vil ikke behøve vesentlige tiltak for å kunne endre klassifisering til høyere veiklasse. Heradstyret i Osterøy sitt vedtak slår fast at denne veien bør benyttes om tilkomst. Fylkesutvalget slår også enstemmig fast det samme.

Vedtaket i Heradstyret er sammenfallende med protokollert vedtak i Fylkesutvalget. Disse er også i tråd med mange av de øvrige innspillene som er kommet omkring saken.